

Sorular Cevaplar

Soru 1:

Daha önce gelen bir cevapta fiili harbi devletlerle ticari ilişki kurulmasının caiz olmadığı belirtilmişti. Ancak bu konunun daha da netleşmesi için biraz daha tafsilatta bulunmanızı rica ediyoruz.

1. Aslı, fiili harbi bir devletin tüccarına ait olan fakat Türkiye'deki pazarlamasının Müslüman tüccarlar tarafından yapıldığı bir malın (Coca-Cola gibi) satın alınması caiz midir?

2. Fiili harbi bir devletin ürettiği mallar, satın alınmadan mesela ikram yoluyla elimize geçmişse kullanılabilir mi? Örnek olarak Marlboro sigarası ikram edildiğinde, bunu alıp içebilir miyiz?

3. Hammaddesi fiili harbi devletlere ait olan ürünlerin satılması, satın alınması ve kullanılması caiz midir? Mesela, kumaş Amerika'ya ait fakat Türkiye'de üretilen bir kıyafetin satın alınması caiz midir?

Cevap 1:

a. Fiili harbi devletlerin şirketlerinin malını satın alan, haramı işleyendir. Dolayısıyla bu malı satın alan kişi size bunu ikram ederse, mübah/helal bir şey olması şartıyla, bunu almanız caizdir. Fiili harbi devletlerin şirketlerinden bir yemek almışsa ve bunu size ikram etmişse, yenmesi helal bir şey ise bunu yemeniz caizdir. Aynı şekilde sigara almışsa ve bundan size ikramda bulunmuşsa bunda bir sakınca yoktur. Fakat biz şebabımızın ihlaslı davranıp, bu ikramı geri çevirip, sigarayı içmemelerini umarız.

b. Ürünlerini aynı isimle üretmesi için yerli bir şirkete vekalet veren, bir fiili harbi devlet şirketi hakkında; bu ürünlerin vekilden alınması caiz değildir çünkü aslının hükmünü almaktadır.

Dolayısıyla Amerikan şirketlerin vekilliğini yapan Türk şirketlerin, coca cola üretmek gibi aynı isimde ve fiili harbi devletin şirketinin vekaleti ile, ürünlerini almak caiz değildir.

c. Türkiye'de yerli Türk şirketleri tarafından üretilen kıyafet hakkında; bu kıyafette Türk yerli şirketin Amerika'dan ithal ettiği bazı Amerikan hammaddeler (kumaş gibi) kullanılmış ise, bakarız:

1. Bu yerli Türk şirketi Amerikan şirketinin vekaletini taşıyorsa, bu Türk şirketinin mallarını satın almak caiz değildir.

2. Bu yerli Türk şirketi, fiili harbi devletin şirketinden vekalet almadan ve onunla fiili ortaklık yapmadan, fiili harbi devletlerin şirketleri ile hiçbir alakası olmadan, sadece kendi karına iş yapmak için hammadde ithal ediyorsa, bu durumda haram, hammaddeyi ithal eden yerli Türk şirketine aittir. Fiili harbi devletlerin şirketlerinden vekalet almayan veya onlarla ortaklık yapmayan yerli Türk fabrikalarından elbise satın almak caizdir ve her hangi başka bir mübah/helal gibidir. Yani şu zarar kaidesine (Mübah fertlerden/şeylerden bir fert, zarara yol açıyorsa bu mübah yasaklanır ve mübah aslen mübah olarak kalır.) intibak eder.

Mübahın zarara yol açtığında yasaklanması meselesi önemlidir. Mesela, ürünün tamamını veya bir kısmını teşkil eden (İsraili) hammaddeler içeren ürünlerin satın alınması, bu satın alış (İsrail)den direk olsun veya direk olmasın, yani ürünü (İsrail)den ithal eden yerli bir şirketten olsa bile caiz değildir. Çünkü bu, (İsrail) ilişkilerini güçlendirmek, İsrail ekonomisini tanımaya hazırlamak ve desteklemektir... ve bunda zarar vardır bu nedenle yasaklanmıştır. Üçüncü taraftan yapılacak her hangi bir satın alma da buna göre değerlendirilmelidir.

Soru 2:

Türkiye'deki bazı kesimler "Müslümanlar şu üç şeyde ortaktır. Su, ateş, mera." hadisini delil göstererek elektriği kaçak kullanmaktadırlar. Elektriğin dağıtımında bilinen bazı hususları açıklayarak bu konu hakkındaki Şeri hükmü istirham ediyoruz.

-Devletin direkt dağıtım yaptığı yerler vardır. Buralarda devlet fertlere elektriği tek tek dağıtmakta ve harcadığı miktara göre kendilerine fatura kesmektedir.

-Devlet bazı bölgelerde, oraya ana sayaç yerleştirerek bölgeye verilen elektriğin tümünü bu sayaçtan geçirir. Sonra da bu bölgede yaşayanların kullandığı elektrik miktarına bakar. Eğer ana sayaçtan çıkan elektrik ile bölgedekilerin kullandığı elektrik miktarı birbirine mutabık değilse, aradaki farkı tüm bölge halkına taksim ederek ana sayaçtan çıkan elektrik miktarının karşılığını almaktadır.

-Devlet yine bazı bölgelerde elektrik dağıtımını özel şirketlere devretmiştir. Kendisi özel şirkete elektriği satmakta özel şirket ise bunu halka dağıtarak faturalandırmaktadır.

- Devlet düzenlediği yeni bir kanunla kaçak elektrik kullanımını hırsızlık suçu olarak kabul etmektedir.

Elektriğin kaçak kullanılması konusunda yukarıda sıraladığımız durumlar arasında bir fark söz konusu mudur? Yukarıdaki hadis delil gösterilerek elektriğin kaçak kullanımı caiz midir?

Cevap 2:

Genel mülkiyetin kullanılmasında devletin insanlara ulaştırması için masrafa gerek yoksa, insanların bunu izinsiz almasında bir sakınca yoktur. Mesela:

Denizlerden derelerden suyun alınması, genel meralarda hayvan otlatılması, genel bölgelerden yanıcı maddelerin alınması yani odun kesmek ve benzeri; fertlerin bunlardan izinsiz alması caizdir. Fakat genel mülkiyet masraf edilmeden kullanılır hale gelmiyorsa; elektrik kabloları için direkler dikmek gibi, suyun taşınması için şebek döşemek gibi, fertlerin bu genel mülkiyetten bedava bir şekilde (izinsiz) almaları caiz değildir. Çünkü bunun kendine ulaştırılması masrafını, ödemesi gereklidir. Dolayısıyla devletin izni olmadan bundan almamalıdır.

Şeri hüküm fertlerin, ulaştırma masrafından fazlasını ödememesi gerektiğini söylemektedir. Binaen aleyh devlet, fertten ulaştırma masrafından fazlasını alıyorsa (ve Şeri hükümlerde belirtildiği gibi genel mülkiyetin gelirini dağıtırken ferde bunu geri döndürmemişse), bizim zamanımızda olduğu gibi bu, devletin zulümlerinden üzerine isabet eden bir zulümdür. Bundan dolayı devletin üzerine günah biner. Fakat devletin fertlere ettiği zulüm, evlere direkler, kablolar ve şebekelerle ulaştırılan elektrik ve suyun resmi olmayan yollardan alınmasını caiz kılmaz. Amma, ferdin ulaştırma masrafından fazlasını ödemesi ise devletin zulmündendir ve bu zulmün, zalim yönetimlerin değiştirilmesiyle kaldırılması gereklidir.

H. 07 Muharrem 1427

M. 06 Şubat 2006